

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep

0030 Oslo

Vår ref:
21/01020-8

Saksbehandler:
Camilla Kayed

Dato:
6. desember 2021

Forespørsel om møte med arbeids- og inkluderingsministeren

Barneombudet vil ønske deg velkommen som statsråd i Arbeids- og sosialdepartementet.

Barneombudets hovedoppgave er å fremme barns interesser i samfunnet og følge med på utviklingen av barns oppvekstkår. Vi skal spesielt følge med på at barns interesser blir ivaretatt i lovgivningen og at Norge overholder FNs barnekonvensjon. Barneombudet er uavhengig og har et lovfestet mandat.

I dette notatet har vi fremhevet noen viktige tema som vi gjerne ønsker å diskutere nærmere med deg i et møte.

Barneperspektivet i NAV på statlig og kommunalt nivå

NAV har en sentral rolle i arbeidet med å hjelpe fattige familier. Selv om det er foreldrene som er brukere i NAV, blir barn berørt av NAV sine avgjørelser. Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon artikkel 3 innebærer en forpliktelse om at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle saker som berører barn.

I rapporter fra Helsetilsynet (2012) og Riksrevisjonen (2014) ble det avdekket mangler ved sosialtjenesten i NAV, særlig når det gjelder hensyn til barns behov og en individuell vurdering av barns situasjon. Ut fra rapportene ble det klart at barneperspektivet i NAV burde styrkes.

Det gjenstår fortsatt mye arbeid i NAV for å sikre at det tas særlig hensyn til barns behov i alle vurderinger der tjenestemottaker har barn, både i det kommunale og det statlige NAV. Det er behov for mer kunnskap om barns rettigheter i NAV-systemet for å sikre et barneperspektiv i saksbehandlingen.

Vi håper at statsråden vil intensivere arbeidet for å sikre barneperspektivet i både det statlige og kommunale NAV, ved å legge stor vekt på barnekonvensjonen og hensynet til barns beste i det videre arbeidet.

En viktig del av å sikre et barneperspektiv, er å regulere hensynet til barn i lovgivningen. En utfordring for å få et barneperspektiv i NAV er at kun sosialtjenesteloven, gjennom formålsbestemmelsen, regulerer hensynet til barnet. I NAV-loven, folketrygdloven, arbeidsmarkedsloven, trygderettsloven, yrkesskadetrygdloven, lov om supplerende stønad til

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo

personer med kort botid i Norge mfl. er hensynet til barn ikke regulert. Barneperspektivet og barns rettigheter er dermed ikke til stede i lovverket som regulerer NAVs arbeid.

Barneombudet håper at statsråden vil gjennomgå lovverket som regulerer NAVs arbeid.

Avklaring av hvilke økonomiske stønader som er mest treffsikre for å nå barn i fattige familier

Det er primært foreldrenes plikt å forsørge sine barn og sikre de levekår som er nødvendig for barnets utvikling. Staten har likevel en plikt til å sørge for at foreldrene får støtte til å være gode omsorgspersoner for barna og sikre barns behov slik at utviklingen deres ikke blir skadet. Staten er etter Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art. 27 forpliktet til å treffe egnede tiltak for å hjelpe foreldrene i denne oppgaven, og de skal ved behov sørge for materiell hjelp og støttetiltak. Dette betyr at regjeringen blant annet må sørge for gode og treffsikre stønadsordninger til familier som sliter økonomisk. Det bekymrer Barneombudet at antallet barn i fattige familier øker, til tross for en rekke planer og tiltak.

I NOU 2017: 6 om offentlig støtte til barnefamiliene har utvalget utredet og vurdert mulige endringer i det offentlige tjenestetilbudet og overføringsordningene til familier med barn under 18 år. Målet var å redusere antall barn som vokser opp i fattigdom og sikre god ressursbruk. Noen av utvalgets forslag har blitt fulgt opp, men flere av utvalgets forslag er ikke fulgt opp.

Barneombudet håper at statsråden med bakgrunn o NOU 2017:6 avklarer hvilke økonomiske stønader som er mest treffsikre for å nå barn i fattige familier.

Lovfeste at kommuner holder barnetrygden og andre ytelser utenfor sosialhjelp ved beregning av stønader til sosialhjelpsmottakere.

I dag holder i underkant av 70 prosent av kommunene barnetrygden innenfor beregningen av sosialstønad og avkorter sosialtrygden opp mot barnetrygden. Dette innebærer at i en del kommuner får mange familier mindre utbetalt i sosialhjelp enn i andre kommuner. Barnetrygden er en universell ordning som det er viktig at også kommer barna som trenger det mest til gode. Vi er derfor fornøyde med at regjeringen nå vil legge fram en lovendring om at barnetrygd skal holdes utenfor ved beregning av sosialhjelp.

Også andre økonomiske ytelser blir automatisk med i beregningen av stønadsnivået, uten at det blir gjort individuelle og konkrete vurderinger av barnets behov. For eksempel gir mange kommuner i dag ikke barnetillegg for mer enn tre barn, selv om stønadsmottaker har flere barn. Det foretas dermed ikke noen individuell vurdering av barnas behov og situasjon.

Vi håper at statsråden vil gjennomgå praksisen med å gjøre standardiserte beregninger av stønadsnivå uten å ta hensyn til barns individuelle behov.

Vi vil gjerne be om et møte for å diskutere disse sakene nærmere med deg. Vi ønsker deg lykke til med oppgavene som venter som statsråd, og ser frem til et konstruktivt og godt samarbeid.

Med vennlig hilsen

Inga Bejer Engh
barneombud

Camilla Kayed
fagsjef

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo